

Talousvaliokunnan mietintö n:o 39 hallituksen esityksestä laiksi julkisista hankinnoista ja laiksi kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunta on lähettänyt 22. syyskuuta 1992 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 154 laiksi julkisista hankinnoista ja laiksi kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Raimo Luoma ja vanhempi hallitussihteeri Jorma Immonen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, ylijohtaja Matti Purasjoki kilpailuvirastosta, varatuomari Antero Oksanen Suomen Kunnallisliitosta, hankintapäällikkö Pertti Ranne Suomen Kaupunkiliitosta, markkinointijohtaja Jyrki Ritvala Oy Sisu Auto Ab:sta, toimitusjohtaja Lars Collin Suomalaisen Työn Liitosta ja toimitusjohtaja Timo Mylly Suomen Konsulttitoimistojen Liitosta.

Hallituksen esitys

Tämä Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen perustuva lakiehdotus koskee valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden laissa mainittujen julkisten hankintayksiköiden tekemiä hankintoja eräin laissa säädetyn poikkeuksin. Julkisilla hankintamenettelyillä pyritään aikaansaamaan kilpailua sekä turvaamaan tarjousmenettelyyn osallistuvien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu.

Hankinnalla tarkoitetaan tavaroiden ja palvelujen ostamista, vuokraamista tai siihen rinnastettavaa toimintaa sekä urakalla teettämistä.

Asetuksella säädetään tarkemmin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukaisesti, missä hankinnoissa sopimuksen hankintoja koskevia määräyksiä sekä millaisia hankintamenettelyjä on noudatettava.

Hankinta on tehtävä mahdollisimman edullisesti. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Lisäksi laissa säädetään muun muassa vahingonkorvausvelvollisuudesta, kilpailuneuvoston toimivallasta sekä uhkasakosta kilpailuneuvoston määräämän kiellon tai veloitteen noudattamisen tehosteena.

Kilpailuneuvostosta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi toimivaltasäännös julkisia hankintoja koskevissa asioissa.

Valiokunnan kannanotot

Julkisissa hankinnoissa noudatettava menettely tulee avaamaan uusia mahdollisuuksia suomalaisille yrityksille, jotka voivat olla tarjoajina ja toimittajina Euroopan talousalueen laajoilla julkisten hankintojen markkinoilla. Menettely tulee lisäämään kilpailua myös Suomessa, jossa kilpailu julkisissa hankinnoissa nytkin on toiminut varsin hyvin. Kilpailuttamisella on arvioitu aikaansaatavan merkittäviä säästöjä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että suomalaisten tarjoajien mahdollisuuksia tehdään tunnetuksi ja että kotimaassa säännösten ja määräysten sallimissa puitteissa kampanjoidaan kotimaisuuden puolesta.

Julkisista hankinnoista ilmoitetaan Suomessa Virallisessa lehdessä sekä EY:n virallisessa lehdessä ja tietojärjestelmässä. Valiokunta pitää tärkeänä, että suomalaiset tarjoajat saavat julkisista hankinnoista tietoja kotimaisilla kielillä. Mahdollisuuksien mukaan suomalaisia tarjoajia on pyrittävä palvelemaan kotimaisilla kielillä myös niissä Euroopan talousalueella vireillä olevissa julkisissa hankinnoissa, joissa niillä on todennäköisiä mahdollisuuksia menestyä. Tietojen saanti turvattava tarvittaessa keskitetyllä hankintarekisterillä.

Tietojensaanti, kielitaito, hankintoihin liittyvä byrokratia ja menettelystä aiheutuvat viiveet saattavat ainakin alkuvaiheessa aiheuttaa ongelmia sekä hankkijoille että tarjoajille. Nämä ongelmat on pyrittävä ratkaisemaan niin, että ne eivät aiheuta tarpeettomia menetyksiä puolin ja toisin.

Lain mukaan hankinta on tehtävä mahdollisimman edullisesti. Tarjouksista tulee hyväksyä se, joka on hinnaltaan halvin tai kokonaistaloudellisesti edullisin.

Valiokunnan käsityksen mukaan pelkästään alinta hintaa käytettäneen vain yksinkertaisissa

tavarahankinnoissa. Kun hankinta tehdään kokonaistaloudellisesti edullisimman tarjouksen perusteella, hankkija voi asettaa monia eri perusteita, joita se aikoo soveltaa päätöstä tehdessään. Kokonaistaloudellisuuden arviointiperusteita voivat olla esimerkiksi hinta, toimitusaika, käyttökustannukset, kannattavuus, laatu, eettiset ja toiminnalliset ominaisuudet, tekniset ansiot, huoltopalvelut ja tekninen tuki.

Valiokunta pitää tärkeänä, että hankkijat tarkasti arvioivat ne perusteet, joiden mukaan hankintapäätös tehdään. Kokonaistaloudellisuus antaa hankkijalle laajemmat harkintamahdollisuudet hankinnan suuntaamisessa ja hankintapäätöksen teossa.

Hankkijan on ilmoitettava arviointiperusteet, jos mahdollista tärkeysjärjestyksessä, joita se aikoo soveltaa hankintapäätöstä tehdessään.

Julkisista hankinnoista annetun lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan tätä lakia ei sovelleta hankinnassa, jonka kohde soveltuu yksinomaan sotilaalliseen käyttöön. Valiokunta ehdottaa tätä säännöstä muutettavaksi siten, että lakia ei sovelleta, jos hankinnan kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön. Valiokunta katsoo, että säännös näin muutettuna paremmin vastaa maan turvallisuussetujen vaatimuksia.

Valiokunnalla ei ole muuta huomautettavaa lakiehdotusten sisällön johdosta. Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

*että 2. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana ja
että 1. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvana:*

1.

Laki

julkisista hankinnoista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala ja tarkoitus

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Tätä lakia ei sovelleta:

(1 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2) hankinnassa, jonka kohde soveltuu *pääasiallisesti* sotilaalliseen käyttöön;

(3—5 kohta kuten hallituksen esityksessä)

2—4 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Hankinnan tekeminen

5—7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Oikeusturvakeinot

8—12 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Erinäisiä säännöksiä

13—18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Louekoski, varapuheenjohtaja Björkenheim, jäsenet Dromberg, Jurva, Jääskeläinen, Korhonen, Koski,

Laivoranta, J. Leppänen, Linnainmaa, Lipponen, Luhtanen, Paloheimo, Saastamoinen ja Vuoristo.